

# บทที่ 1

## บทนำ

### ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคศตวรรษ ที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคนทั้งในเชิงสถาบัน ระบบโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554 หน้า 2) การศึกษาได้ถือว่เป็นปัจจัยที่สำคัญ สำหรับการเตรียมคน และสังคมให้พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ให้สามารถปรับตัวเพื่อที่จะดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข นอกจากนี้การศึกษายังสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเศรษฐกิจและการเมืองโดยตลอด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรัฐบาลได้จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาประกอบด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดให้กระบวนการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเจริญงอกงามของบุคคล การปฏิรูปการศึกษาถือว่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาให้มีการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ สามารถผลิตและพัฒนาคนเพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในประชาคมโลก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 (2553, หน้า 18 - 19) ได้กำหนดกลไกและวิธีการปฏิรูปครูและวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงมีการปฏิรูปทั้งระบบครบกระบวนการโดยจัดให้มีการผลิตครูใหม่มีการพัฒนา และส่งเสริมครูอย่างต่อเนื่องจัดตั้งกองทุนและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีองค์การวิชาชีพครูที่ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพครู และใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

รวมทั้งจัดระบบบริหารบุคคลใหม่ โดยการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา กำหนดระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนสวัสดิการต่างๆ ให้ครูได้สมฐานะทางสังคมและคนรุ่นใหม่ต่อวิชาชีพครูให้สมกับที่วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงและเป็นวิชาชีพที่สำคัญยิ่งต่อความมั่นคงถาวรของชาติไทย

วิไล ตั้งจิตสมคิด (2554, หน้า 106 – 107) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นปัจจัยที่สำคัญโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือนั้นมีหน้าที่โดยตรงและมีความสำคัญที่สุดคือ ครู ผู้บริหารตลอดทั้งบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้นจะต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครูอย่างเพียงพอตามเกณฑ์สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน ขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง เพราะว่าคุณภาพของการศึกษาและคุณภาพของนักเรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นสำคัญ เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ด้วยเหตุนี้ครูจึงต้องเป็นผู้นำรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม มีการปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีคุณภาพให้เหมาะสมกับยุคสมัย เช่นเดียวกับกับ ไชยา ภาระบุตร (2555, หน้า 275) กล่าวว่า เนื่องจากภาวะผู้นำคือความสามารถของผู้นำในการใช้ศิลปะอิทธิพล อำนาจหน้าที่ และพลังอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ เพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลดำเนินงานในหน้าที่รับผิดชอบให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นครูจึงต้องมีทักษะในการบริหารชั้นเรียน รวมถึงความเป็นผู้นำ และมีภาวะผู้นำทางการศึกษาเพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 10) ได้กำหนดสมรรถนะประจำสายงานของครูเพื่อช่วยในการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมความมีภาวะผู้นำของครูซึ่งสมรรถนะประจำสายงานของครูในสมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู ประกอบด้วย 5 ด้านคือ วุฒิภาวะผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อรัญญา เหลือสีบพันธุ์ (2557, หน้า 3) ภาวะผู้นำทางการศึกษาและภาวะผู้นำ

เป็นสถานการณ์ที่จำเป็นมากสำหรับองค์กรการบริหารองค์กรใดๆ หากขาดภาวะผู้นำแล้ว ย่อมจะทำให้องค์กรนั้นดำเนินกิจกรรมไปด้วยความยากลำบาก องค์กรซึ่งประกอบด้วย คนจำนวนมากย่อมมีอุปสรรคต่างคนต่างทำงานไม่ประสานกันและเกิดความขัดแย้งกัน การบรรลุเป้าหมายขององค์กรย่อมจะล่าช้าหรือไม่ประสบผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ภาวะผู้นำ หรือความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เนื่องมาจากความล้มเหลวขององค์กรต่างๆ ที่เป็นมามากก็สืบเนื่องมาจากการขาดบุคลากรที่มีภาวะผู้นำนั่นเอง และไม่ใช่เฉพาะผู้บริหารโรงเรียนเท่านั้นที่จะต้องมีความรู้ ภาวะผู้นำ จะต้องพัฒนาครูในโรงเรียนให้มีภาวะผู้นำด้วยด้วยได้มีความสอดคล้องกับ York – Barr and Duke (2004, หน้า 260) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำของครูคือ ครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน ใช้บทบาทของผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ท่ามกลางครู และครูผู้นำเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียน การสอนในชั้นเรียนโดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน และภาวะผู้นำของครูในแง่ของการใช้พฤติกรรมผู้นำนั้นคือ การที่ครูผู้นำใช้พฤติกรรมครูผู้นำทั้งแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ (2557, หน้า 1 – 19)

ได้กล่าวถึงบทบาทว่า มีหน้าที่จัดการศึกษาในเขตพื้นที่บริการ จำนวน 8 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอบึงกาฬ อำเภอเซกา อำเภอบึงโขงหลง อำเภอศรีวิไล อำเภอพรเจริญ อำเภอบุ่งคล้า อำเภอโซ่พิสัยและอำเภอปากคาด ได้กำหนดกรอบการเคลื่อนไหวกลยุทธ์สู่การปฏิบัติตามการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทางด้านภาวะผู้นำครูนั้นมีทั้งการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียน มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนดและสามารถจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลให้แก่ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ โดยมีการพัฒนาระบบแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีขวัญและกำลังใจในการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานคุณวุฒิ และแสดงศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ มีผลงานการสอนที่แสดงศักยภาพการสอนอย่างมืออาชีพเป็นเชิงประจักษ์ และได้รับการเชิดชูเกียรติอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาวะผู้นำทางด้านวินัย มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ตามมาตรฐานวิชาชีพ เป็นแบบอย่าง

ที่ดีแก่สังคมมีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ ที่มุ่งพัฒนาการศึกษาของชาติและมีทักษะในการเข้าถึงและดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วย

จากทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านการปฏิรูปครู และกรอบการเคลื่อนไหวกลยุทธ์สู่การปฏิบัติตามการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ได้มองเห็นความสำคัญในการพัฒนาครูและพัฒนาการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เนื่องจากจังหวัดบึงกาฬเพิ่งจะมีการยกระดับขึ้นเป็นจังหวัดในระยะเวลาไม่ถึง 10 ปี ยังไม่มีความพร้อมในเรื่องการบริหารจัดการศึกษาเหมือนจังหวัดอื่นๆ เช่น ด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารและสถานที่ การคมนาคมการบริหารจัดการที่เป็นระบบและต่อเนื่องรวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาด้านปฏิรูปครูโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการวางแผนและการกำหนด ยุทธศาสตร์การดำเนินงานพัฒนาครูและการศึกษาครูให้มีภาวะผู้นำเพื่อความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

## คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬอยู่ในระดับใด
2. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามเพศแตกต่างกันหรือไม่
3. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามสถานภาพแตกต่างกันหรือไม่
4. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันหรือไม่

5. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา  
บึงกาฬตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจําแนกตามขนาดโรงเรียนแตกต่างกันหรือไม่

6. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่  
การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ควรเป็นอย่างไร

### ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
ประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
ประถมศึกษาบึงกาฬตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจําแนกตามเพศ
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
ประถมศึกษาบึงกาฬตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจําแนกตามสถานภาพ
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
ประถมศึกษาบึงกาฬตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจําแนกตามประสบการณ์การ  
ทำงาน
5. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
ประถมศึกษาบึงกาฬตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจําแนกตามขนาดโรงเรียน
6. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต  
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

### สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา  
บึงกาฬอยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา  
บึงกาฬตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจําแนกตามเพศแตกต่างกัน

3. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา  
บึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามสถานภาพแตกต่างกัน

4. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา  
บึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน  
แตกต่างกัน

5. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา  
บึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน

### ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดความสำคัญไว้ดังนี้

1. ได้สารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่  
การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อข้อมูลที่สำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา  
การศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2. เป็นข้อมูลพื้นฐาน แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

### ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่  
การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งมีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างการศึกษาภาวะผู้นำครู  
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย

1.1 ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนของการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่

ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ  
ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 215 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 2,497 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร  
224 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 215 คน และรองผู้อำนวยการ  
สถานศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 9 คน และครูจำนวน 2,273 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้คือ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 335 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง R.V.Krejcie and D.W.Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 96 คน และครูจำนวน 239 คน โดยกำหนดแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดเป็นผู้บริหารจำนวน 2 คนและครูจำนวน 5 คน ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหาร 1 คน ครูจำนวน 3 คน ในโรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารจำนวน 1 คน และครู จำนวน 2 คนในโรงเรียนขนาดเล็ก

## 2. มีขอบเขตด้านเนื้อหา มีดังนี้

ภาวะผู้นำครูประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา  
ขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 10 – 17) ประกอบด้วย

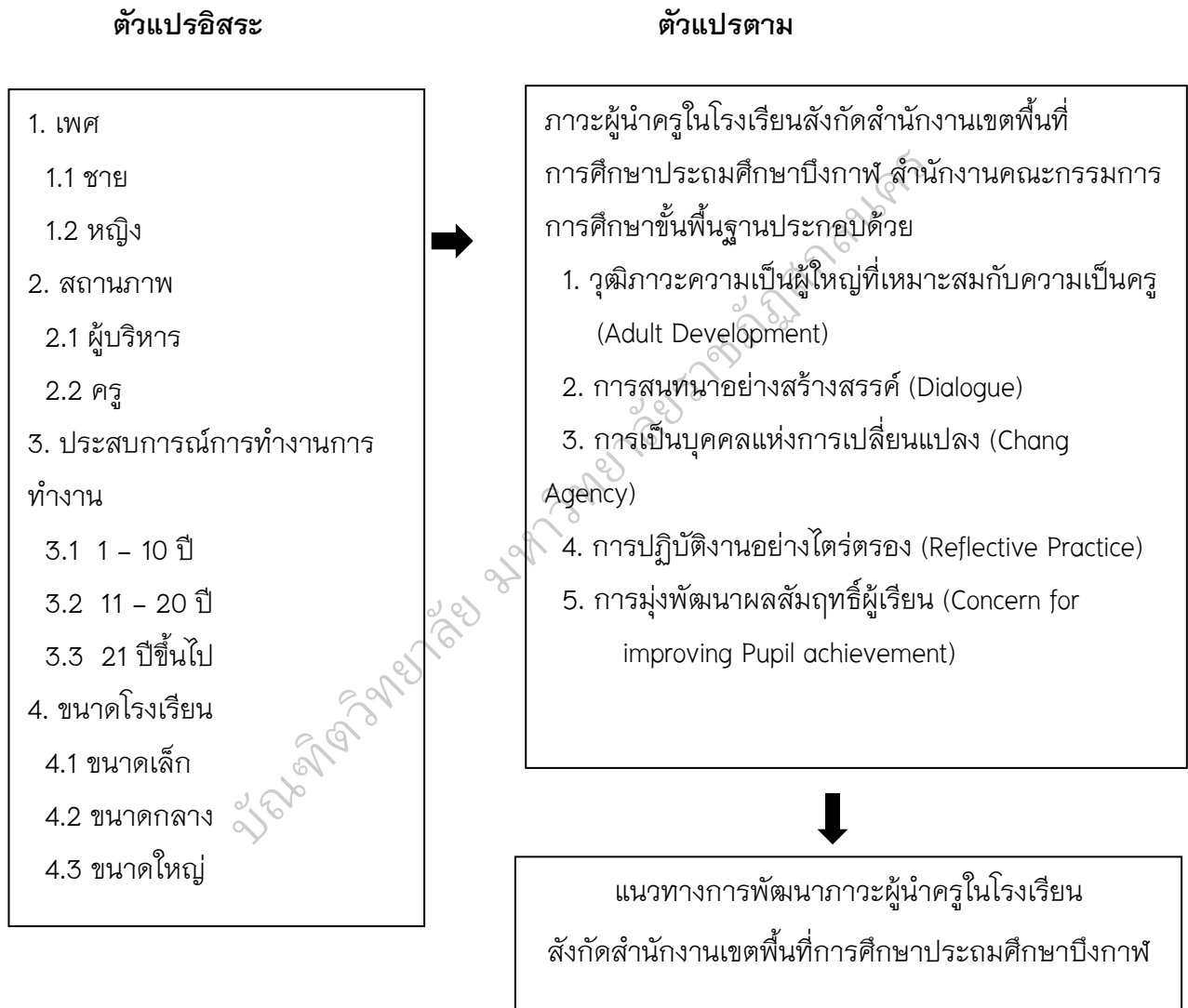
- 2.1 คุณลักษณะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู
- 2.2 การสนทนาอย่างสร้างสรรค์
- 2.3 การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง
- 2.4 การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง
- 2.5 การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียน

## 3. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยปีการศึกษา 2559 – 2560

## กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น ได้ดังนี้



ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย



## นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครู หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความ เป็นผู้นำของครูที่มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสื่อสาร รับผิดชอบ หน้าที่ การตระหนักถึงความสำคัญและจุดมุ่งหมายของงานเพื่อที่จะนำนักเรียนและ โรงเรียนไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้นรวมถึงครูยังต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำและมีบทบาทในการ บริหารงานต่างๆ ภายในโรงเรียนด้วย ซึ่งประกอบด้วย

1.1 วุฒิความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู หมายถึง ความสามารถของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ในการพิจารณา ทบทวน ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรม ที่แสดงออกต่อผู้เรียนและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม รวมทั้งเห็นคุณค่า ให้ความสำคัญในความคิด หรือผลงาน ให้เกียรติผู้อื่น รวมทั้ง กระตุนใจ ปรับเปลี่ยนความคิดและการกระทำของ ผู้อื่นให้มีความผูกพันและมุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

1.2 การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ในการมีปฏิสัมพันธ์ใน การสนทนา มีบทบาท และมีส่วนร่วมในการสนทนาอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่น โดยมุ่งเน้นไป ที่การเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาวิชาชีพ มีทักษะการฟัง พูด เปิดใจกว้าง ยืดหยุ่น ยอมรับทัศนะที่หลากหลายของผู้อื่นเพื่อเป็นแนวทางใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน รวมถึง เป็นผู้ที่สืบเสาะข้อมูล ความรู้ทางวิชาชีพใหม่ๆ ที่สร้างความท้าทายในการสนทนาอย่าง สร้างสรรค์กับผู้อื่น

1.3 การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ความสามารถของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ในการให้ความสนใจ ต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน โดยมีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ที่เชื่อมโยงกับ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียนร่วมกับผู้อื่น มีความริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม พร้อมทั้งกระตุ้นผู้อื่นให้มีการเรียนรู้และความ ร่วมมือในวงกว้างเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา วิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับ ผู้อื่นภายใต้ระบบ ขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

1.4 การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง หมายถึง ความสามารถของครูใน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ในการพิจารณาไตร่ตรอง ความสอดคล้องระหว่างการเรียนรู้ของนักเรียน และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสนับสนุน ความคิดริเริ่มซึ่งเกิดจากการพิจารณาไตร่ตรองของเพื่อนร่วมงาน และมีส่วนร่วมในการ พัฒนานวัตกรรมต่างๆ และสามารถใช้เทคโนโลยีอย่างหลากหลายในการตรวจสอบ ประเมินการปฏิบัติงานของตนเองและสถานศึกษา

1.5 การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน หมายถึง ความสามารถของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ในการกำหนด เป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของตนเองตามสภาพจริงและ ปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ สามารถให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นรอบด้านของผู้เรียนต่อผู้ปกครอง และผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ยอมรับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับความคาดหวังการเรียนรู้ของ ผู้เรียนจากผู้ปกครอง มีการปรับเปลี่ยนบทบาทและการปฏิบัติของตนเองให้เอื้อต่อการ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน และมีการตรวจสอบข้อมูลการประเมินผู้เรียนอย่างรอบด้าน รวมถึงไปถึงผลการวิจัย หรือองค์ความรู้ต่างๆ และนำไปใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน อย่างเป็นระบบ

2. สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่ได้รับจากการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่

2.1 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ และรอง ผู้อำนวยการซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปึงกาฬ

2.2 ครู หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาซึ่งทำหน้าที่หลักในด้านการ จัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ซึ่งได้แก่ ครู พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง

3. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ประสบการณ์การทำงาน ของการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน หรือตำแหน่งครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ประกอบด้วย

3.1 ประสบการณ์การทำงานการทำงาน 1 – 10 ปี

3.2 ประสบการณ์การทำงานการทำงาน 11 – 20 ปี

3.3 ประสบการณ์การทำงานการทำงาน 21 ปีขึ้นไป

4. ขนาดโรงเรียน หมายถึง หมายถึง สถานภาพทางกายภาพของโรงเรียนที่กำหนดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีดังนี้

4.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

4.2 โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมีนักเรียนตั้งแต่ 121 ถึง 300 คน

4.3 ขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป

5. แนวทางการพัฒนาภาวะครูผู้นำ หมายถึง ข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในทางบวกและสร้างสรรค์ โดยพิจารณาจากระดับภาวะผู้นำครูในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม แล้วนำผลในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน เพื่อให้ข้อเสนอแนะเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ